

SKIPTVET

KOMMUNE

SENTRALADMINISTRASJONEN

Jnr. 583/2002
Ark. 650
ere

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02 1 2351 - 43	
DATO 18 FEB. 2003	
AN 501 Vassdrags	EKSP.

Det Kongelige olje- og energidepartement
Postboks 8148 Dep.

0033 OSLO

F.SAK 5/2003

**ENDRINGER I INDUSTRIKONSESJONSLOVEN OG
VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN – HJEMFALL – UTTALELSE**

Vedlagt følger særutskrift av ovennevnte sak, behandlet i
Skiptvet Formannskap den 11.02.2003.

Skiptvet kommune, 14.02.2003.

Evy Ruud Eng
Førstesekretær

Kopi:

Adresse: Storveien 28 1816 Skiptvet
Telefon: 69 80 60 00
Telefax: 69 80 60 01

MØTEBOK

JNR.: 47/2002 ARK.: 650 UTVALG: FORMANNSKAP	SAKSNR.: 5/2003	FILNAVN:s/saker/fskap/20035 MØTESTED: HERREDSHUSET MØTEDATO: 11.02.2003
---	-----------------	---

**ENDRINGER I INDUSTRIKONSESJONSLOVEN OG
VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN – HJEMFALL- UTTALELSE****Bakgrunnen**

Norsk energipolitikk har gjennom 100 år gått ut på å ha nasjonal kontroll over energiproduksjonen. Industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven spiller en sentral rolle i denne politikken. Begge lovene har sin opprinnelse fra starten av 1900 tallet. Begge lovene har til hensikt å sikre norsk råderett over vannfall i Norge. Dette har da også ført til at norske myndigheter har et sterkt grep om produksjonen av vannkraft i Norge.

Ca 50 % av kraftproduksjon i Norge eies av staten

Ca 35 % av kraftproduksjon i Norge eies av kommuner eller fylker.

Ca 15 % av private selskaper.

Alle som skal produsere vannkraft i Norge må søke konsesjon for virksomheten. Når konsesjon gis, så stiller myndighetene mange krav til virksomheten. Det gjelder for eksempel krav til minste vannføring, øvre grenser for oppdemming og krav om ulike økonomiske kompensasjoner (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, næringsfond med mer). Private selskaper får konsesjon på 60 år mens offentlig eide kraftverk får evig konsesjon. Når konsesjonsperioden for private kraftverk løper ut, så inntre "hjemfall". Hele anlegget og vannfallet tilfaller staten uten vederlag. Ved hjemfall har kommunen hvor kraftverket ligger rett til "inntil en tredjedel av anlegget eller dets verdi". I praksis har hjemfall gitt kommunene ca 10 % av verdien. Kommunens rettighet er rettet mot staten, ikke mot kraftverkseieren.

Forholdet til EØS-avtalen

EFTA sitt overvåkingsorgan, ESA, har påpekt at forskjellige konsesjonsbestemmelser for private og offentlige eiere er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og fri kapitalbevegelse. Utenlandske eierinteresser vil i Norge kunne få samme konsesjonsvilkår som norske private eiere. ESA mener at utenlandske eiere må behandles likt med norske offentlige eiere.

OED sitt forslag

Olje- og energidep. (OED) har foreslått endringer i konsesjonslovene som tar sikte på å behandle alle kraftverk likt, uavhengig av om kraftverket eies privat, offentlig eller av utenlandske eiere. Forslaget går ut på at også de offentlige eierne får tidsbegrenset konsesjon og underlegges hjemfall. Konsesjonsperioden utvides til 75 år for nye konsesjoner, regnet fra tidspunktet for lovendringen.

Konsekvenser for Skiptvet

For Skiptvet har forslaget flere sider.

Skiptvet er aksjonær i Østfold Energi som eier kraftverk i Lærdal. Skiptvet kommunes verdier i kraftverket anslås til å være ca 30 mill kr.

Østfold Energi har nå evig konsesjon. Forslaget innebærer at Østfold Energi vil få konsesjon i 75 år før hele verket tilfaller staten uten vederlag. Dersom kommunene selger kraftverkene i Lærdal til private eller til utlandet med gjeldende regler, så vil hjemfall inntre om ca 30 år, 60 år etter utbyggingen. OED sitt forslag vil derfor gjøre det betydelig lettere å selge kraftverkene, og antagelig til vesentlig bedre pris enn nå.

Klausulen om hjemfall vil neppe påvirke verdien av verket i starten på konsesjonsperioden. 75 år er så lang tid at det ikke gjør nevneverdige utslag i økonomiske analyser. Verket vil deretter falle i verdi fram til 2079. Rett før hjemfallet inntre vil verket ha 0 verdi for eierne.

Skiptvet er samtidig "vertskommune" for Vamma kraftstasjon, sammen med Askim kommune. Selv om Hafslund, som eier Vamma, er privat eier, har ikke Hafslund konsesjon, og rammes ikke av hjemfall. Hafslund kjøpte vannfallene i Glomma før konsesjonslovene ble innført i 1909.

OED foreslår ikke at de nye reglene skal gjøres gjeldende for vannfall som ble ervervet før 1909. OED mener at Grunnloven hindrer Stortinget i å vedta lov med tilbakevirkende kraft overfor private selskaper. Vamma vil derfor ikke rammes av hjemfall og Skiptvet kommune vil ikke få noen andel av Vamma slik som for eksempel Lærdal kommune vil få av Østfold Energi sine anlegg.

I konsesjonslovene er reglene om konsesjonstid og hjemfall bare et av flere vilkår for energiproduksjonen. Det virker for lett vint at det bare er reglene om hjemfall som skal vurderes. For Glomma burde det vurderes full konsesjonsbehandling slik det er praktisert i andre vassdrag. En konsesjonsbehandling vil gi myndighetene mulighet for å sette vilkår om miljøforbedrende tiltak og økonomisk kompensasjon i form av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Selv om det nå er 100 år siden Glomma ble utbygd, så vet vi litt om de endringene som utbyggingen har medført. Utestengingen av laks og tunefleuplagen kan være eksempler.

Konsekvensene for de øvrige Glomma-kommunene i Østfold

Sarpsfossen og Kykkelsrud er i samme situasjon som Vamma, mens Solbergfoss vil hjemfalle til staten i 2079. Solbergfoss eies av Oslo kommune mens de øvrige kraftverkene eies av private selskaper, Hafslund og Borregaard. Kommunene Askim, Spydeberg og Trøgstad vil da få rett til store verdier når Solbergfoss hjemfaller til staten. Om vi anslår at Solbergfoss er verd 2 milliarder kr, så kan Askim, Spydeberg og Trøgstad få dele 200 mill kr i 2079.

Dersom Vamma, Kykkelsrud og Sarpsfossen hjemfalt til staten, ville Askim, Spydeberg Skiptvet og Sarpsborg fått rett til å dele anslagsvis 600 mill kr fra staten.

Vurderinger av forslaget fra OED

Av det som er nevnt over, går det fram at OED sitt forslag får store konsekvenser for kommunene både som eiere og som vertskommuner. Konsekvensene kan virke både tilfeldig og urettferdig avhengig av ståsted.

Når EØS- avtalen krever likebehandling mellom utenlandske aktører og offentlige norske aktører, så må konsesjonsreglene endres. Jeg synes det er positivt at OED beholder ordningen med hjemfall. Det innebærer at Norge beholder den langsiktige styringen av de norske vannfallene og kraftproduksjonen i landet.

Når vi ser på de konkrete forslagene, synes det likevel som om temaet burde vært utredet nærmere. Tidsbegrenset konsesjoner og hjemfall bør gjøres gjeldende også for de private kraftverkene som ble påbegynt før 1909. I landet dreier det seg om noen få kraftverk som i hovedsak eies av Hafslund, Borregård og Hydro. Kraftverkene befinner seg i Østfold og i Telemark (Tinn og Vinje). Når hensikten er likebehandling mellom offentlige og private/utenlandske interesser, så må det gjelde begge veier. De aktuelle kraftverkene i Glommavassdraget var bare så vidt påbegynt når reglene om hjemfall ble innført. Det alt vesentlige av produksjonskapasiteten er utbygd etter at hjemfallsreglene ble vedtatt i Stortinget.

OED mener at hjemfall ikke kan innføres for private verk som ikke har konsesjon. Likevel kan hjemfall innføres overfor kommunalt eide verk som har evig konsesjon. Grunnlovens forbud mot tilbakevirkende kraft gjelder ikke overfor kommuner på samme måte som overfor private. Dette virker rart og bør vurderes bedre.

LVK og KS

Begge disse organisasjonene er positive til at ordningen med hjemfall fortsetter. Begge har likevel foreslått at det oppnevnes et bredt sammensatt utvalg til å vurdere saken nærmere. Begge mener at saken er for dårlig utredet. KS har i tillegg foreslått at tidsbegrenset konsesjon med hjemfall for offentlig eide kraftverk, bare gjøres gjeldende ved salg. Uttalelsen fra KS og LVK sine styrever følger vedlagt.

INNSTILLING:

1. Skiptvet kommune ber om at det oppnevnes et bredt sammensatt utvalg til å utrede hvordan utenlandske og norske eiere kan likebehandles uten at det svekker Norges fremtidige råderett over vassdragene - en av Norges viktigste naturressurser.
2. Skiptvet kommune er enig i at ordningen med hjemfall videreføres. Hjemfallsordningen må også gjøres gjeldende for vannfall ervervet før 1909.
3. Blant de hjemfalls-alternativene som OED har vurdert, mener Skiptvet kommune at "transaksjonsalternativet" er å foretrekke. Offentlige eide kraftverk beholder evig konsesjon uten hjemfall så lenge verket ikke selges. Ved salg inntreffer tidsbegrenset konsesjon og hjemfall.

Kjell Eivind Solberg
rådmann

Formannskapetets behandling 11.02.2003:

VEDTAK: Enstemmig som innstillingen.

Sign:

Utskrift sendt:
- Olje- og energidep.